

ՏՆՕՐԸ ԽՐԱԳԻՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ԵՒ Մ. ԹԻՒՂԵՅՑԱՆ

ԽՐԱԳՐԱՏՈՒՆ

Հայաթիս Բերքմուկ Բաղար
Երբ Խաչի զԵմը Սամար քա-
ղոց Թիւ 19

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

— ԽՐԱԳՐԱՏՈՒՆ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱՐ —

ԲԱՃԱՆՈՐԴԱԳՐԱՒԻՐՆ

ՈՒՅԵՐԻՄ

Կ. Պօլսոյ Համար

Տարեկան 712 100

Վեցամսեայ 50

Եռամսեայ 25

Դաւանաց, Արուստի-
ձանաց և Կամ' օտար երկ-
րի համար թղթատարու-
թեան ծախքը բաժանոր-
դաց վրայ է:

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

Ս. Գրիգորի հիւանդանոցին ի նպաստ ծանուցեալ պարահան. գէտը, ինչպէս յայտնի է, այս գիշեր պիտի կատարուի ի Ռե. րայ, զոր կարելի եղածին չափ շքեղ բնօրինակ համար՝ Հս. պարարձութիւնն և կարգադիր մասնախումբը օժէ ջանք և աշխատութիւն չեն խնայած:

Կարգադիր մասնախումբը գինւորական նուագաժողովը խումբ մ'ալ բերելու հետեւում և ջանադիր կ'գտնուէր, սակայն չէր կարող իր այդ նշանակութիւնը մէջ յաջողութեամբ թէնայ, իսկ սա օտար է թէ՛ պարահանգիստին փայլն ու փառաւորութիւնը աւելցնելու համար բան մ'ալ զլացուած չէ:

Ինչպէս քանիցս քան անք, ցաւալի բան է արդարեւ տեսնել, որ Հիւանդանոցի պէս ազգային անհրաժեշտ յարկի մը հարկաւոր եղած սովորական պիտոյքը ճարելու և տարեկան ծախքը գոցելու համար Հոգաբարձութիւնն այսպիսի տարօրինակ նպատակ միջոցներու գիտելու ստիպուի, զի ինչպէս յայտն է՝ արտաքին կարգի նշանակութիւնն արտաքին կարգի ծախսը համար կըլլան, ինչպէս սովոր, գաղթականութեան և ինչ. աղէտից ծանրութիւնը թեթեւեղեալ համար, իսկ Հիւանդանոցի պէս ազգային մըջաբնական յարկի մը սովորական ծախքը գոցելու համար անսովոր հասութիւն միջոցներու գիտելու անքան դժուարացիլ բան չէ, սակայն ինչ ընէ Հոգաբարձութիւնը՝ որ այսօր ձեռքն առնէ զօտ ուրիշ միջոց մ'ալ չունի հասցիլ ճարելու:

Բաց աստի, սովորական ծախսը համար այս տեսակ նշանակութիւնը ճարելու համար պարահանգէսի նման միջոցներու գիտելու ալ իր անպատեհութիւնն անքն ունի:

Նախ ասլոց և օտարաց սա

կարծիքը տուած կըլլանք մեր ազգին վրայ թէ, այս ժողովուրդը բնաւ իր բարեպաշտական հաստատութեանց մատակարարութիւնը հոգ չընելով՝ բոլորովին խաղերու եւ զուարճութեանց տուելով ինքզինքը, որով և այդ բարեպաշտական հաստատութեանց վարչական մարմիններն ալ ստիպուած են այդ ժողովուրդեան ճաշակին ու հաճոյքի համաձայն զուարճութեանց հանդէսներ պատրաստելու, որպէս զի գոնէ այս միջոցաւ իր ժողովուրդէն իր ազգայնական համար պէտք եղած ծախքը խնայէ: Մինչդեռ այնպէս չէ բնաւ, այլ ընդհակառակն մեր ժողովուրդը՝ ընդհանուր աւամար խօսելով աւանդ մի քանի մասնաւորութիւնք ի հաշիւ առնելու՝ մեր ժողովուրդը իր զուարճութեանը համար քան ծախքէն աւելի ազգային բարեպաշտական հաստատութեանց սատարելու և օգնելու միշտ յօժարամուտ թիւն ցոյց տուած է:

Երկրորդ, այս օրինակ հանդէսներու միջոցաւ ժողովուրդէն ելած ստակին հազիւ մէկ չորրորդը իր բուն նպատակին կըրնայ ժամանել, միւս երեք չորրորդ մասը՝ այս տեսակ հանդէսներու յարակից անհրաժեշտ ծախքեր են, զորս ալք կ'վաւորէին և որք նպատակաւորեալ ազգ. յարկին օգուտ մը չուէին: Օրինակի համար, եւ թաղերէնք թէ 1000 տոմսակ ստեղծուած է, խրաքանչիւրն իր տուած այդ 1 ոսկի տոմսակա գրէնէն դատ' նաեւ պարահանգէս երթեկեկելու քաղցիկ, կառքի, դէպքակաց, ուտելեաց և բնակելեաց համար ալ առնելու բացէն 1/2 կամ 2 ոսկի ծախք ընելու պարտաւորեալ է, քանի որ բնականօրէն պիտի զայլ Բոնէ է թէ 1000 տոմսակն իրեն հետ բացէն առնուողն 2000 ոսկոյ յարակից ծախք մ'ալ

ունի, որ Մասնախումբին անտուկը չպիտի մանէ, եղաւ հասարակութիւնէն ելած ստակը ընդամենը 3000 ոսկի: Մասնախումբը իր գանձած 1000 ոսկի տոմսակադէն առնուողն 250 ոսկին պիտի տայ պարահանգիստի սըրահին, զարդարանաց, նուագաժողովուրդի և տաղաբեկան ծախսը, քանի է որ 750 ոսկի պիտի մնայ իրեն զուտ հասոյթ:

Հեռեւոր մէկ պարահանգիստի մը պատճառաւ հասարակութեան քանակէն ելած 3000 ոսկոյ գումարին 1/4ը միայն, այն է 750 ոսկի Հիւանդանոցի սնունդը պիտի մանէ, 3/4ը ընդ օդոս վաճառելով, և կամ հասարակութիւնը 750 ոսկի Հիւանդանոցին տալու համար բացէն ալ 2250 ոսկի ծախք ընելու պիտի ստիպուի:

Ասանք ամենէն տեսիլ աչքի դարձող անպատեհութիւններն են զորս յիշեցինք, կան նաև ուրիշ խել մը երկրորդական անանկութիւնք ալ զորս անյիշատակ կ'անցնիմք:

Իսկ այս անպատեհութեանց հակադէպ, Հիւանդանոցի հասարակութեանք այսպիսի միջոցի մը գիտելու ստիպուելէն պէտք է մակաբերել թէ՛ ինչքան կարօտ և յետին անձկութեան մէջ կ'գտնուի մեր ազգ. հիւանդանոցը, որ մեր ազգին պատիւն է միանգամայն և նշանակական մէկ յիշիլը, զոր մէջ մեր սովորական և մշտնջենական նպատակներով պարտաւոր ենք խնամելու, և ոչ թէ զանի այս պէս երեսի վրայ թողնել իրան: Երբ որ Հոգաբարձութիւնն ալ այս օրինակ արտաքին կարգի հաստատութիւն գիտելու ստիպուի, և հակառակ այսմ հարկադրուի քանիցս ծանուցանել իրար հասարակութեան թէ՛ հիւանդանոցի չէնք ընել և լեցուած ըլլալով, ալ այսուհետեւ անէ որք և անխնամ տղայ մը անգամ չկ'ընար պատաստել:

Եթէ Հիւանդանոց մը, որ բանաց մ'ունիմք, և մեր հիւանդներն ու որդերն դուրսը պիտի մնան անպատեհար, յիշեալ հիւանդանոցն ընդարձակելու և մեր աչքին տակն զգող որոց և հիւանդաց բաւական տալատանարան մը ճարելու անփութ գտնուելու համար, երբ մեր աչքին տակ գտնուող հիւանդանոց մը չենք կրնար քստ բաւականին խնամել, ինչ երաշխաւորութիւն և նպահօքութիւն պիտի կրնանք տալ, որ այսքան մեծամեծ իրարանցումներով դուրսերը կրնանք ընկերութեանց ձեռք բացուած վարժարաններն, վարժապետանոցներն ու ծաղկոցներն քստ բաւականին պիտի կարենան հոգացուիլ ու խնամուիլ:

Արդ նախ մեր պարտքերն մեր մօտագոյններէն սկսիմք կատարել, որպէս զի հեռաւոր պարտականութեանց կատարման ալ զօրաւոր երաշխաւորութիւն մը տուած ըլլամք դուրս:

Եւ քանզի մեր այս մօտաւոր և անհրաժեշտ պարտոց մէկն ալ մեր ազգ. Հիւանդանոցը խնամելն է, որոյ համար հոգաբարձութիւնն այս գիշեր շքեղ պարահանգէս մը անօրինաւ ու կարգադրած է, հեռեւոր կ'ըլլաւմք թէ մեր ազգաւոր հասարակութիւնն ալ կ'փութայ հարկ եղած օգնութիւնը բնօրինակ, այն ձեռնարկէն հոգաբարձութեան յուսացած անկեղտութիւնը լիովին պահելու համար, խորշիկով միանգամայն աւելորդ և շատ ծախքերէ, որք Հիւանդանոցի անպակին բնաւ անէ օգուտ մը չունին, և որոց կէտք գոնէ եթէ Հիւանդանոցին արուի իբր զուտ նուէր, մեծ և վեհանձնական դարձ մը կատարուած կըլլայ:

Մանչեսթըրի ազդեցիկ մէջ
ալ ի նպաստ Հայաստանի սովոր-
յոց հանգանակութեան մասնա-
խումբ մը կազմուած լինելն ե-
րէկ ծանուցեր էինք: Յիշեալ
յանձնախմբէն շր. օր 200 անգղ.
սկի հասեր է հաս կեդր. Մաս-
նախմբոյ:

Արարատեան ընկերութիւնն
ալ Ռուսիա-բնակ ազգայնաց կող-
մէն 3000 քարպոնի նպաստ մը
ընդունել է Մշակի խմբագրու-
թեանը միջոցաւ: Բաղբայի ե-
րեւելիներէն ալ Պ. Յ. Վարձի-
գուլիանց 500 քարպոն նուիրել
է յիշեալ ընկերութեան:

Թորգարուլի ճանաչում վրայ
շր. օր նիջեցելոյ մը թաղմանէն
ետ դարձող քահանայից և ժա-
մակոյաց վրայ զինուորական 5-6
զինեալ տաճիկ յարձակելով զա-
նոնք կ'զանկոծեն զէնքով ու
քարով, նիջեցելոյ վրայի բզ-
զ հասոց ծրարն յափշտակելու
համար: Ոստիկան հասնելով 5ը
կ'փախլին և 1ը կ'ընտել:

Դէպքը Ս. Պատրիարքին տե-
ղեկագրուելով, Ն. Սրբազնու-
թիւնն ալ թագրիր մը գրեց է
Բ. Դրան:

Այս գիշեր կետիկ բաշայի
թաւրնը, ի նպաստ Այնայ Ռու-
սում. ընկթեան, տաճիկերէն
լեզուաւ ներկայացում մը պի-
տի տրուի: Նպատակը կրթու-
թեան ծաւալումն բլլալով, ըն-
կերութեան սոյն ձեռնարկը կը
յուսամք թէ քաջաբերութեան
արժանի կըլլայ:

ԱՅՈՒ

Յառաջիկայ ուրաթ երեկոյ
փար. 22 ժամ 2 1/2, իւսկիւ-
տարի Բ. Ե. Միութեան Հա-
րանին մէջ պիտի ճառախօսէ
մեծ. Տօթթ. Յակոբոս Էփէնտի
կիրակոսեան: Նիւթն է «Ինչ է
Հօմէրոսի, կամ՝ Նմանարու-
թաթիւն»:

Մուտք 2 դահեկան

Ասեղապր. Ասեղապր.

Ա. Յ. Ճէնաւորեան Գ. Ս. Գ.

ՀԵՌԱՊՐԱՆՈՒԹ

Բէթէրպարկ 2 մարտ

Պաշտօնական Օրաթերթը,
գերմաներէն և ռուսերէն լեզ-
ուաւ Գերմանիոյ վիզէլէր կայ-
սեր մէջ նամակը կ'հրատարա-
կէ, ուղղեալ Ռուսիոյ կայսեր,
սորա գահակալութեան 25րդ
տարեդարձին առթիւ: Վի-
զէլէր կայսրը կըսէ սոյն գրոյն
մէջ թէ մեծ բարեբաղդութիւն
կ'համարի իրեն այն բարեկա-
մութիւնը որ 25 տարեէ ի վեր
Գերմանիոյ և Ռուսիոյ կայսե-
րական զերգաստաններն իրա-
րու հետ միացուցած է:

Սոյն գրոյն տակը Պիզմարթ
իշխանին ալ ստորագրութիւնը
կար:

Հոնորա 2 մարտ

Թայիզ. Մօլթէ գորապե-
տին կողմանէ խորհրդարանին
ներկայացեալ զինուորական օրի-
նաց ծրագրին վրայ խօսելով,
կըսէ թէ ըստ իւր կարծեաց՝
դժաւ ուղղակի քաղաքական կա-
րենքութիւն մը տալու ունէ
պատճառ մը չկայ:

Հօրկց. խորհրդարանին մէջ
Պ. Պուրք հարցման մը պատաս-
խանելով քաւ թէ կառավա-
րութիւնը պաշտօնապէս լուր
տաւած չէ Թուրքիոյ և Յունաս-
տանի միջև բանակցութեան
խղումը, մինակ իմացած է թէ
Գուլք նոր տաւարկութիւններ
ըլեր է Յունաստանի:

3 մարտ

Սթէնտարտ՝ Բէթէրպար-
կէն ստացած հետեւեալ հեռա-
գիրը կ'հրատարակէ: — «Ռու-
սիոյ կայսրը մօռնաւոր կերպիւ
օտմ գետպան Ծաքիր բաշան իր
ներկայութեան ընդունելուն
առթիւ յոյ յաղաներ է թէ
Թուրքիոյ և Ռուսիոյ միջև կե-
ցած բարեկամական յարաբե-
րութիւնը պիտի շարունակեն
տեւական կերպիւ:

Վիէննա 2 մարտ

Ռուս. գետպան Պ. Երկա-
րի պահանջեց Աւստրիոյ կառա-
վարութեանէն իր ձեռքն յանձ-
նել ռուսիացի հպատակ անձ
մը, որ վերջերս Նիհիլիսթներ.
բունգործած գաւաճանութեան
ցը մէջ մասնակցութիւն ունե-
ցած բլլալ ամբաստանուած է:

Այս առաջի հասած

Բէթէրպարկ 3. — Այսօր
երեկոյեան ժամը 2ին երիտա-
սարդ մը՝ գործադիր յանձնա-
ժողովոյ նախագահ Լօրիս Մէ-
լիքօֆ գորապետին վրայ մօտէն
հրապէն քաշեց, երբ գորապե-
տն իր ապարանքը կ'մտնէր:

Դնտակը հանդերձը ծակե-
լով անցաւ առանց գորապետը
վիրաւորելու:

Չօրապետը իր ձեռքը բռն-
նեց դաւաճանը:

Դահաւաւանդ կայսրօրդին
նոյն օրը այցելութիւն տուաւ
Լօրիս Մէլիքօֆ զօրապետին:

Հռովմ 3. — Հաստատ զրոյցի
մը նայելով, Գօրթի կոմսը Բա-
րիդի գետպան պիտի անուանի,
և վաշինկթընի այժմու իտալ.
գետպան Պառօն Պլան ալ Պօլ-
սոյ իտալ. գետպան պիտի ըլ-
լայ եղեր:

ԴՐԱՄԱՆԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	11.27
Բաւմէլի	37.75
Թղթաղբամ	4000.00
Պղինձ	460.00

ՍՅԱՆՍՅԱՆ

Տէրութեան պաշտօնավարաց
մէջ զրոյց մը կ'ըլլի, որպէս թէ
մարտէն ետքը բոլոր ամապե-
ններն կէտի պիտի իջուցուին:

— Կուսիներէի փոխարէն Գա-
րաւաղի ուրիշ տեղ արուելու
Դրան որոշումը, որ կայս. հրո-
վարտակաւ ալ վաւերացած է,
իտալիոյ գետպանին միջոցաւ
Գարաւաղի իշխանութեան հա-
ղորդուեր է:

— Վեհ. Սուլթանը Եւթրա-
թի (Գլմութեան) կարգէն շքա-
նշան մը շնորհեր է Տ. Չարիֆի:

— Պէօլի քտէրէ Գօնքօրտի.
ալի սրահը այս շր. գիշերին
պատտ աղքատաց պարահան-
դէս մը պիտի տրուի, տոմա-
կազինը 1/4 օտմ ոսկի:

— Պ. Կրոյիչ մայրաքաղա-
քիս սրպիտկան գետպան ան-
ուաներ է:

— Սըր Լայարտ իր կառա-
վարութեան տեղեկագիր մը
գրկեր է, որով Հոնորայի պաշ-
տօնէութեան ուշադրութիւնը
կ'հրաւիրէ Յունաց դէմ Արեւ-
րումէլիի Պուլիարաց կողման
միտանակցութեանը վրայ և
իրաց այս վիճակին վտիճան մը
տալու հարկը կ'յայտնէ:

— Հոնորայի թերթերը կը-
սեն թէ Սելանիկի մօտերը անդդ-
դնդապետ Պ. Սինկը յափշտա-
կող Նիքօլի աւազակաց խում-
բը՝ նորա կիներն ալ միատեղ լեռը
տարեր է:

— Բժշկական արքունի դպ-
րոցի դասաւանդ տեղ. լեզուաւ
շարաթը մի տեղ աւ բժշկական
թերթ մը պիտի հրատարակեն
եղեր:

— Դաղդ. թերթերը կըսեն
թէ՝ հաւանական է որ Պուլիա-
րիոյ Աղէկանդր իշխանը Սօֆիա
դաւանքէն առաջ, Պերլինէն
Հոնորա և անոր վիլեննա այ-
ցելութիւն մ'ընէ:

— Արքունի փողերանոցը կս-
խել սկսած 25 000 ոսկոյ ար-
ծաթ 40 և 20 փոյնոց դրամնե-
րն աւարտած ըլլալով, մօտ
օրէն շրջաբերութեան պիտի ե-
նեն կըսուի:

— Տաւատ Մահմուտ բաշա-
յի Պօլիս վերադարձի արտօնու-
թիւն տրուելուն վրայ, Ֆընաբգ-
լը իւր ապարանքը գլ. առա-
ւօտ ուրախութիւններ կատար-
ուելով, Սուլթանին կ'հնացը հա-
մար ալ բարեմաղթական աղօթ-
ներ եղեր են:

— Սելանիկի անգղ. հիւպո-
տոսը աւաղակաց հետ բանակ-
ցութեան մօտեր է Պ. Սինկի ա-
զատման համար: Աւաղակը
ամեն օր տեղ փոխելուն հա-
մար՝ բանակցութիւնը կերկարի
և անգղ. հիւպոտոսը չհամար.
ձեղիւր եղեր իր կառավարու-
թեան կողմէն անոնց շերտն
արուելուն վրայ խօսք տալ:

— Ատանայի կառավար Զիա
բաշայի վարչական արարմանը
վրայօք տեղեկագիր մը գրկե-
ւած բլլալով Գուլք, կառավա-
րութիւնը մօտ օրէն յատուկ
պաշտօնավար մը օրտի գրկէ յի-
շեալ գաւառը, տեղեկագրին
մէջ յիշուած իրողութեանց վը-
րայօք քննութիւն մը բանալու:

— Արմաւուրէոյ Բարաթօ.
բույօ անուն անձի մը տունը
կրիսելուն պատճառ տուող
դէպքը իմացուեր է թէ, ան-
աւնց ունէ իրական դաւադրու-
թիւն մ'ըլլալու, յիշեալ Բարաթ-
տօրուլոյ և թիկնապահ կրօ-
նափոխ Արիսթարքի (Սէ. Գիւլ-
լահ) պէյի միջև Նիւթուած
խարդաւանութիւն մը է եղեր
Բարաթտօրուլոյ աներորդոյն
դէմ: Սէ. Գիւլլահ ասկէ առաջ
Պ. Չարիֆին ալ չարախօսեր է
Սուլթանին, թէ Յունաստանէն
սպայիներ բերել տալով հոս,
յոյն վարժարանաց մէջ աշակեր-
տաց պիտի վարժութիւն սոր-
վեցնել կ'տալ, վերջէն յեղա-
փոխութիւն մը հանելու համար:
Սէ. Գիւլլահ այս զրպարտու-
թիւնները կընէ եղեր Սուլթա-
նէն շնորհ գտնելու յուսով,
իսկ այս անգամ Սուլթանին հը-
րամանաւ ձերբակալուեր, և
տուած հարցաքննութեան մէջ
ալ յայտնուեր է թէ զանաւ. ա-
սյն երկու պայթուցիկ ռումբը
տուողն ալ ինքն է եղեր:

— Շիշլիի կողմերը Հերսէք-
ցի վէլիէն զարնուող ռուս զեն-
դապետ Պ. Գուլմարֆ վերջա-
պէս առած վերքերէն չկրնալով
ազաւիլ, երեկ մեռեր է: Ոս-
տիկանութիւնը տեղ. լրագրաց
մէջ պաշտօնական ծանուցում
ներ հրատարակելու արտօնաբե-
րէր, հաւատարմով թէ Պ. Գու-
լմարֆի դէմ արձակուած հար-
ուաններն զիտմամբ չէր ալ
գիպուածով, իսկ վերջէն կա-
տարուած հարցաքննութեան
բողոքովին հակառակն հաս-
տատուեր է, այնպէս զի վէլի
հեռուէն Պ. Օնուլի և Պ. Գու-
լմարֆի ձիով գալը տեղեկուն,
ըսեր է իր ընկերացը թէ գէմն
նիւղ առաջին քրիստոնէայն
պիտի գորնէ ապանէ, իսկ իւր
երկու բնկերներն դէմ կենալով
վէլիին իր այս գիտաւորութիւ-
նն ի գործ դնելու, ասկէ վէճ
մը ծագեր է մեջերին և վէ-
լիի՝ Պ. Օնուլի և Պ. Գուլմարֆի
ետէն գիտմամբ արձակուած
գնտակներուն մէկ քանին է ե-
ղեր որ իւր 2 բնկերացը ձեռ-
քին թնթիւ մը հպելով զանոնք
վիրաւորեր է, հարուածի բուն
նշանակեալ այդ քրիստոնէայ
ձիաորներն եղած բլլալով, որոց
ով բլլալն ալ չճանչեր եղեր, այդ
միայն ասոնց քրիստոնէայ և
և գիտարկաւոր բլլալին է եղեր
որ վէլիի այս ատարձան կատա-
րութիւնն ու վարկենութիւնը
զբաւեց են:

*—Այս ինչ տեսակ դատ. տնտեսական խնդիրներն և կրթական է տրուած այդ մահմանականաց Աստուած իմ, որ միջակ քրիստոնէի մը տեսքով զրկենք մարդ. կույծներէ հանելով վայրենի դատ. դանի մը կ'սխալարկէ կ'սր . . .

Վախճանեալ Պ. Գուգարոֆ աստ տեղեկալ գնդապետը 29 տարեկան էր դեռ և հագուած քիւտ արժանիք մ'ունենալ ցոյց տուած էր, Ս. Ռէթէրս. պուրկի բողոքական ծնողքէ մ'երգած էր, վերջին պատերազմին, ռուսական ցրդ. զորքաւ. նախին սպայական և կցորդէր և Ռէթէրսի պաշարման տանին ալ մեծ քաջակամ ջոյց տուեր էր 3 անգամ յարձակմանց մաս. նակցելով, որ վերաւորելով շուտ մը բժշկուելու էր, վերջէն Պուլկարիոյ սահմանորոշ յանձ. նախմբին անգամակցելով, այ. ժամ ալ Ռուսիոյ դեմպաշտման զինուորական կցորդէր էր:

Պեղակը հանելու համար կատարուած վիրաբուժական գործողութեան ատենն ալ զար. մանաւրէն արիւթիւն մը ցոյց տուեր է. երկու բժամատը բեր. նին մէջ գրած՝ լսիկ կ'իւծանէ եղեր՝ մինչ վիրաբույժ գործիք. նին ազդրին մէջ խօթած՝ դէն.

դակը կրօնէին : Մարմինը երէկ երեկոյ դաղդ. հիւանդանոցէն Ռանկալիի ռուս. հիւանդանոցը փոխադ. րուելով, այսօր ժամը 10ին յու. զարկաւորութեան հանգէտը պի. տի կատարուի և մարմինը ֆէ. ռիքէօյի դերեղմանատունը պի. տի թաղուի:

Ձինքը զարնող Վէլի կամ Տէլի Մէհէմմէտին ալ վերջին վիճակը ծանր ըլլալով, կ'կար. ծուի թէ իր վերաջնակած՝ ինքն ալ կ'մեռնի Ռատիկանութեան վերաւորաւոր Հաֆէզ բաշա իւր մէջքի թուրը հանելու ընծայ ք. րեք է հարկաւոր պետ իսմայիլ ազալի, վերաւորուելուն հակա. ռակ՝ հայաձեւով գլխի ձեր. բակալելու քաջութեանը հա. մար:

Իսկ ուրիշ տեղեկութիւնք ալ կըսեն թէ, Ռուսիոյ մէջ գտնուող իր եղբորը հեռագիր քաջուելով, անոր հրամանին կապասուի թէ՛ ուր որ ուզէ հոն փոխադրուի Գուգարոֆի մարմինը:

Այս երեկոյ յուղարկաւ. րութեան հանգիսին ներկայ պի. գտնուին յատկապէս չորհուած խումբ մը օսմ. զորք, զինու. րական նաւագածուաց խմբով մը, բոլոր դեպքանք, ստորկա նութեան վերաւորաւոր չը, Ա. նա.

խարտին և Արաք. գործոց պաշտօնէին թարգմաններն, տ. մենքն ալ իրենց պաշտօնական համագործակցութեամբ, Բ. Գրան Գալիսաներն, և նաւահանգիստ գտնուող բոլոր ռուս պատե. րազմական և վաճառական շա. գնաւուց նաւադներն ամենքն ալ ներկայ պիտի գտնուին հան. դիսին :

ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԱՆՈՒՄ

Դիմակաւոր և Անդիմակ Ի ՆՊԱՍՏ
ՍՁԳ. ՀԵՆԱՆՆԵԱՆՈՅԻ
Փետր. 21/4 Մարտ 1880
ԵՇ. գիշեր ի ժամ 4 1/2
Ի Թէաթրը-Վէրտի Բերայ
ՄՈՒՏԲ ՄԷԿ ՈՍԿԻ ՕՍՍԻ.

ԱՆԴԱՄԲ ՄԱՍՆԱԲԱՐԻՆ

Մեծ. Էֆէնտիք
Կուսուցեան Տիգրան Նիգհ Պալեօղեան Լոգոֆէթ Դր.-Լիպհ. Կիւմիշկէրաւան Տիգրան դէձ. Ազնաւոր Դէտրգ. Գաբաւաւար Բարադաւան Տիգրան Գարրիէլեան Պօլոս Գամալիկեան Կարապետ Գուլագաղեան Մարգար Էֆէնտեան Կարապետ Խալիսան Յովհաննէս Թաճիմապուրան Ագաթան

Թաճեան Սարգիս
Թիւրքմենեան Անտոն
Խորասանեան Ալիյոսան
Կիրտապեան Անտոն
Կիւլպէնկեան Կերոմէ
Մագպուիսան Համբարձում
Մէրապեալեան Պետրոս
Յակոբեան Միքայէլ
Յովսափեան Կարապետ
Շահապալ Եղիա
Շերպէթեան Յարութիւն
Սըվաճեան Սարգիս
Ստամպուրեան Բարսեղ
Տէրունեան Յակոբ
Վերքերեան Կարապետ

Ա. ԱԶՍՏԱՆՈՂԵԱՆ

Գննադատութիւն և Հայ. քննադատը
Գրականութիւն և Հայ Մամուլ
Ի Կ. Պօլիս

Արամեան Մարտի տպագ. րութեամբ 80 երեսէ բաղկաց. եալ այս տետրակն ընդարձակ վերիստիպական բառարանի Նաթանի առաջին մասնէ, որ իմաստասիրական տեսակետով ակնարկ մը կ'ապրունակէ Գրա. դատութեան և Գրականութեան վրայ, վարժարանաց դարգաց. եալ աշակերտք ալ կրնան մե. ծապէս օգտիլ սոյն գրքին ըն. թերցումէն, որ արժանի ճգա. հեկան կ'վաճառուի Պօլսոյ և Բերայի գրափաճառաց քով:

Թիկնոցն ի վար կախեց մատ: Դէմքը իրօք վշտակրու. թիւն և յուսահատութիւն մը կ'արտայայտէր:

—Այս ինչ դժբաղդութիւն է . . . բաւաւ, — Բայց դատը իմ ապաստած երկու ժամուս վարձքը պիտի վճա. րէ՞ք:

—Այո՛, տղաս :

Իսկ զհաւապանին ճակատը կէս մը պայծառացաւ: —Սա կալ որ, յաւելցուց տատամանելով մը, այդ իմ հոս բերած երեք ազնուական պարոններն խոստա. ցան ինծի լու ըմպելազին մը տալ Արդեօք դուք պիտի տա՞ք այդ ըմպելազինը:

—Այո՛, տղաս :

—Հի՛ . . . դուք կառապանը յաղթական մարակի հարուած մ'արձակելով իր գրաստէրունէ: Ինչ դիւրին բան . . . երեք հոգի . . . գէշ գործ չէ . . . Հի՛ տօնք, հի՛ . . . Ուրիշ անգամ ես գիտեմ ընկելքս, ստակները կանխիկ կ'առնեմ, կ'ըմնայ կ'երթայ:

—Օ՛խ, օ՛խ . . . դուք ժողէրէն լայնարձակ տե. զաւորուելով կառքին խորք, — Հիմալ ուղածին չափ թող փչէ, որստալ, անձրի է, կարկաէ, հոգս անգամ չէ . . . իրաւ, տղէկ միտքս ընկաւ . . . դու կ'ուրջ ցլեւին շունչ յառաջ մղելու ընթացք մը բռնելու էիր . . . Ինչ, օ՛խ մի ունիս այդ երիտասարդին դէմ . . .

—Ո՛չ երբէք:

—Ձերար կ'ճանչէ՞ք . . . Ես անանկ բան մը նշմա. րեցի իւր աչացը մէջ . . . Մենք երբ հոս հասանք, նա քեզի հետ խօսելու կերպարանք մ'առաւ . . . Բայց ո՞վ էր, շիտակ ըսէ, այդ դեռահաս պատանին . . .

—Ձեմ գիտեր, ըսաւ տիւ Շէնէլ:

—Ո՛ր տեսած ես զանի ուրեմն:

—Հարսանեաց . . . Ատի իմ կնոջս եղբորը պէս ըսան մ'ըլլաւ է:

Թիւն կէս օրէն մինչև ժամը մէկ, մըտաց Ժողէրէն իւր տոմար տալով Բոմէի:

Բոմէ երկու տոմարն ալ տաւ, բարեկց գլխոր. կովը, և սկսաւ Նադէաի ետեէն երթալ, որ բաւական հեռացեր էր:

Պերճաւք կառքը կ'սահէր կ'երթար տղմոտ ճան. բաշներէ, այն անկարագրելի ծառատանայ երկար. նութեամբ, որոյ պարունակած ճահիճք՝ քաղաքա. կիրթ աշխարհի մարաքաղաքին հիւսիսային տմրով ա. րուարձանին օղջ կ'ապականէ, սոյլ համար շատ աղէկ ըսած էր ժամանակաւ զիւղացի երեսփոխան մը թէ՛ «աղբանոցն է մեր քաղաքակրթութեան խորիւրդը» . . .

Նադէա քանի կ'վազէր բլրակին սարն ի վար, տեղ. ւոյն խոտորեակութիւնն իր ջնթացքին արագութիւնը կրկնապատկած էր, և կ'ընէր թէ իր ու կառքին մէջ գտնուած հեռաւորութիւնը կործնելով՝ մօտ էր կառ. քին հասնելու, որ այս միջոցին ճախճախաւ ճանքալ. ներուն մէջ մտեր էր, Բայց երբ Նադէա բլրակին քա. տորոտն հասաւ, ոտքերն սկսան թայլ ու շաղխուն հողին մէջ խրլլ, Ընթացքը դադարեց ծանրացաւ: Սա. կայն միշտ կ'վազէր . . .

Բոմէ, ինքն ալ դաշտին մէջէն դարկաւ, և ուղ. դակի Բանթէնի պատուարն սկսաւ արշաւել:

Բլրակին բարձունքէն, տիւ Շէնէլ և Ժողէրէն կրնային կատարելապէս տեսնել այս վազելու մրցման բոլոր պարագայներն, որոյ արդիւնքը տարակուսելի բան մը չէր:

Տիւ Շէնէլ գլխաւորաբար խեղճ Տաակօնք կ'ըլ. տէր, որ վաստակաբեկ կ'մաքսուէր շաղխուն ճան. րուն դէմ, կ'սայթաքէր, կ'սահէր, —բայց միշտ կը վազէր:

—Ի՛նչ ալ զեղնէ, ըսաւ տիւ Շէնէլ, ինծի հետ

Մէրճաճը Իմամ-Ալի խանի վե-
րի յարկը թիւ 80 սենեկի մէջ աճեն
որ Տաճկերէն և Ֆրանսերէն լեզ-
ուաց ինչպէս նաև Թուրքաբանութեան
և Տօմարակալութեան դաստիարակու-
թիւններ կ'ընդունեն որոշեալ ժամերու
մէջ : Եւ այն սենեակը նաև յանձն
կառնու պատրաստել տաճկերէն եւ
ֆրանսերէն լեզուներով ամեն տե-
սակ պաշտօնական և ոչ-պաշտօնա-
կան գրութիւնք, զոր օրինակ Խնդ-
րագիր, Բողոքագիր, Տեղեկագիր,
Համակ և ինչ և Յրգոյ ազգայինք յիշ-
եալ սենեակը զիմեով կրնան ա-
պահով լինիլ թէ՛ դատաւարութեան և
թէ՛ միանգամայն փերայիեալ գրու-
թեանց փերաբերութեամբ՝ փոյթ եւ
խնամ, ինչպէս նաև լայնաւոր եւ
զոհացողիչ պայմաններ պիտի զըս-
նեն նոյն տեղը :

Թաճի Թ. Ալի-Խան

**ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌ ԶԵՌՆ ԲՍՈՒՄԱՆ**

Պարտիւն Մշակութային և

Դէպքաւորութեան Թարգմանչ
Թաւելեալ Հայկական յատուկ
անուանք

Աշխատարեանց Հ. Ճիվանեան
Տէր և Հրատարակիչ Վ. Մարգարեան

Ճիվանեան Հ. Ճիվան արխա-
տարութիւնն եղող սոյն գիրքը որ,
3-500 երեսէ բաղկացեալ է, աղ-
գային գրականութեան մէջ մինչեւ
ցարդ կեցած պակաս մը կը լցնէ :

Կեդրոնատիրին է՝ Մարգարեան
գրատունը ի Մէրճաճ, Կ'գտնուի Նա-
եւ ամեն գրադատաւաց քով. գին
10 ֆրանք :

ԳԻՏԵԼԻԻՐ ՈՒ ՊԱՐՏԻՐ ՏՂՈՑ

Բաղմարդիւն Մամուրեան Լ. Քի
աշխատարարութեամբ Իգմիրի Տէտէ-
եան եղբարց տպարանէն ի լոյս ըն-
ծալեալ ՔՃ Երեսէ բաղկացած պատ-
ուակաւ գիրք մէկ, որ կրնայ հեղի
նակին ապէ՛տ առաջ հրատարակած
«Նոր ընթերցարանին» լրացուցիչ մա-
սը համարուիլ և Ծաղ կոչի Բ. Գառի
աշակերտաց ծառայել : Սոյն գործը՝
բաց ի ամենակարեւոր գիտելիքներէ
կ'արտօնակէ նաև սոյն պիտի նիւթեր
որք ազգ. մանկուցան տարին մէջ ի
մատող հասակէ հայրենասիրական
զգացումներ կը ներշնչեն :

Կը ծախուի Եւէնի ճամբ 2/1ին.
Կիրիէր ճատուէր, թիւ 2, Ս. Ղա-
կաեան գրատունը, գին 1 1/2 ֆրանք

ՀԱՄԱՐՈՑ

ՄԱՐՄՆ ԱՄԱՐ ԶՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՐԱՐԱՐ

Հրատարակիչ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՂՊԵՐԵԱՆ

Սոյն կարերը և օգտակար զըր-

բայիւր, որ թէ՛ ի պէտս վարժարանաց
և թէ՛ առանձինն ուսանողաց կրնայ
միանգամայն ծառայել, յատուկ բա-
ցատրութեամբ, 350 միաստանի պ-
պատկերօք ճախացեալ և 140 երեսէ
բաղկացեալ ընտիր դասագիրք մէկ,
գինն է կէս արծաթ մծիւր, [զաղդ-
րեագրին գինն ըլլալով 5 ու կէս ֆր.]
Կ'գտնուի Կ. Պալիս Սուլթան-
Համամ Լապա Էֆ. խան թիւ 17,
Նշան Էֆ. և Պէրպէրեանի փորագ.
րատունը և բոլոր գրադատաւաց քով :

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցարի գեղը բոլորովին
բոսնիզներէ բաղադրուած ըլլալով
թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գոր-

ծածուի ու բաղմաթիւ ցարեր ու հի-
ւանդութիւններ շատով կը բժշկէ :

Ամեն տեսակ քովի, Բատմաք-
սի, մէջքի կամ անոթներու ցաւեր,
ու նաև Թանջք, Քօլէրա և սոյլ ա-
մառուան հիւանդութիւններ ունե-
ցողները այս գեղէն խմիւրն են հե-
տեւեալ կերպով : Կէս գաւաթ ջուրի
մէջ, դէր ապուրի մը զրգայէն աւելի
շաքար, վրայն լեցուր անուշի զրգալ
մը Փանասէ աղէկ մը խառն ու
խմէ :

Կոկորդի հիւանդութեանց, և
Ուռնիքի համար գեղը վերոյիշեալ
կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ
երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ չկամ
երկու անուշի զրգալ այն բաղադ-
րութեան խմէ : Յօդացաւի, Բիւմա-
թիվի, Ուրի ցաւի, Ստամոքսի ու
տեսակ տեսակ կանախի ցաւերու հա-
մար դուրսէն Փանասէ քովով աղէկ
մը շփելու է : Այնպիսի ցաւի համար
քիչ մը բամպակ ֆանասէի մէջ
թաթիկով ցաւած ակնային վրայ
դնելու է :

Ամեն տեսին երբոր ցաւի մը հա-
մար դուրսէն Փանասէ քով հարկ
կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմուի աւե-
ր շուտ բժշկութիւն կըլլայ :

Մարմնոյ սոյրած կամ ճնշու-
ած տեղերը բժշկելու համար վառն-
ղը պատահածին պէս Փանասէն
վրան աղէկ մը լեցնելու է : Գտնա-
կով և լին կտրուած վերքերը բժշկելու
լու համար՝ արեւնը շորած շուտով
մը վերքը կապելու և կապին վրայէն
Փանասէ լեցնելու է մինչև որ, ա մը
թրջի ֆանասէն նաև արեան շրջա-
նը կարողացնէ ու բոլոր բնութիւնը
կը զօրացնէ :

Այս գեղին օգտակարութեանց
վրայ երկարօք էն գրել աւելորդ կը
համարուի, որքան որքանքը զայն
միշտ կը գովեն, ուղղը կրնայ աւ-
ճամբ փորձել. գինն աժան է : Կը
ծախուի Միւնասեան և Բէկերաց Ա.
մերթիւն վաճառատունը որ ի Ղա-
կաեան Կ. Պալիս

Ղալաթի ԴՇ. 20 ֆրանկ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Բաց	41 32
Յաճ գին	41 34
Բարձր գին	41 34
Գոց	41 31
Թղթագրութեան բաց	900 00
ցած	860 00
բարձր	900 00
ժամը 11	885 00
Բու. Կրկնութեան	38 25
Պրինձ	485 00

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԴՐՈՄՈՑ

(Ու. Կ. 100 ու. 1 ֆրանկ)

Անգղ. Կրկն	110 10
Գաղղ. »	87 17
Բօլ	90 06
Քրքից	81 31
Հինդից	25 00
Մէթալիք	25 00
Ճերմակ մէծիւր	07 38

(438)

Կառելի կ'ուղէր . . . Բայց աղէկ տղայ է :

— Յեւեարուն մէջ կ'ընկղմի՝ կոր . . . Ճշմարիտ որ
զուարճալի բան է աս, պատասխանեց տօքթէօրը, որն
որ իւր տարապարհակ շախատութիւնն աւարտած և ուն-
սին վրայի ծանրութիւնն ալ հարկուր լիտր թեթեւացած
կ'զանէր :

— Թո՛ղ երթան տառապի՛ն . . . խնդե՛րք . . .
Բարիդի ամենէն ընտիր լծեալ կառքի մ'ետեւէն պնդի՛ր . . .

— Այո՛, ըսաւ Ժօզէբէն, — բայց պատուաբը կայ.
. . . Հոն կառքին մէջ պէտք է որ խուզարկեն նային . . .

— Ի՞նչ ըսաւ քեզի, ընդ. միջեց տիւ Շէսնէլ, — երբ
եկանք ի վար բան մը կ'ըսէր :

— Է՛հէ՛, է՛հէ՛, բրաւ տօքթէօրն ինքզինքին կարե-
ւորութիւն մը տալով, — բժիշկ մը խոստովանեալ զայր ք-
սել է, մեր առաջին առաքելութիւնը զաղտնապա-
հուծիւնն է :

— Ի՞նչ ըսաւ Մարգիդի իրաւ քեզի :

— Հարցուց ինձի թէ՛ կառքին սրտը շաւ ընթացքը
կրնար գէշուծիւն մը պատճառել սա մեր երկրաւար-
դին . . .

— Ա՛ս էր մինակ ըսածը :

— Պատասխանեցի իրեն երկարօրէն թէ՛ մարդու
մը առաւել կամնուաղ կենսականութեան ուժեղութիւն-
նը . . .

— Լա՛ւ, լա՛ւ, տօքթէօր, կարճ կապէ՛ . . . Ըսել
է որ չես գիտեր թէ ի՞նչ պիտի ընէ այդ փոքր պա-
տանին՝ զոր իրեւ որս յափշտակած կ'փախցնէ . . .

— Չեմ գիտեր . . . Միայն թէ . . .

Ժօզէբէն ակնոցին վրայէն տիւ Շէսնէլի երեսը
նայեցաւ :

— Բայց կարելի է որ, ըսաւ այս վերջինը . . . Նա-
յէ՛, նայէ՛ . . . տես զեղջուկը ինչպէ՛ս քովնտի ծաած

(439)

կ'երթայ կոր . . . Կ'սայթաքի կոր . . . վար ինկա՛ւ . . .

— Իրա՛ւ է, գոչեց տօքթէօրն ձեռքերն իրար դար-
նելով :

Նազէն տրդարեւ ուժաւորուեց, և կառքն սլ-
ճանքան դառնալով աներեւոյթ ըլլալուն աչքէն, ու-
ժաթափ լքել ինկիւր էր :

Բօմէ՛ ալ չէր տեսնուեր :

— Այսպէս վերջացաւ պատմութիւնը, միյնաց տիւ
Շէսնէլ, — դորձին ամենէն գէշ կողմը սա է թէ՛ մինչև
Բարիդ քաղաքով երթալու պիտի ստիպուինք :

— Ե՛ս որ, հաւաքեց Ժօզէբէն, — եկած ատենին
ինչ աղուր արեւատառն կ'ըստէի այդ գետինն անցնելու
կառքը . . . Եթէ գիտցած ըլլայի թէ՛ ասանկ պիտի
ըլլար, կ'ըսէի մարգիդին թէ՛ սրտը շաւ երթալը մահա-
ռիթ կրնայ ըլլալ :

— Ո՛վ գիտէր, պատասխանեց դեռապաշտօնի քար-
տուղարն ետին դառնալով, — ինձի անանկ կ'զայ թէ
մարգիդն ալ ոչ նուազ ընդոստ կ'ընթանայ :

Ժօզէբէն վար առաւ քիչ ին ոսկի ակնոցը, և ճեր-
մակ թաշկինակին ծայրովը սրբեց ապակիները :

— Չեմ ըսեր թէ ոչ, պատասխանեց, բայց ինձի
համար հազ. չէ . . . Կ'զա՛ս ինձի հետ . . .

Երկուքը մէկէն սկսան զէպի Պէլլիլի պատուարն
ուղղուիլ, որ ամենէն մտածողոյն է, և ճանրուն վրայ
այն վայրկեանն որ ցրուեալ տապոց բեկորներն կրկին
միանալով նոր փոթորիկ մը կ'զուժեն, կեցող կառք
մը դառն և մէջը նստան :

— Արդեօք այն երեք աղնուական պարոններն, ո-
րոնք հոս բերի, դուրս երնին լինցուցին, հարցուց կա-
ռապանը անհանգստութեամբ մը :

— Այո՛, տղաս, պատասխանեց տիւ Շէսնէլ :

Իսնչճ կառապանն երեսը թթուեցնելով, թեւեղն